

Oppilaskuljetusten periaatteiden päivittäminen

KASOPLTK 09.10.2025 § 103
475/12.00.00/2025

Koululaiskuljetuksen periaatteita on päivitetty Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtävään kuuluu päättää esi- ja perusopetuksen kuljetusperiaatteista ja ulkokuntalaisen opiskelijan ja oppilaan kuljetuksista. Oppilaskuljetuksen periaatteet on päivitetty viimeksi kasvatus- ja opetuslautakunnan kokouksissa 6.10.2022 ja 11.4.2024. Keskeiset tarkistukset olivat seuraavat:

- omavastuurajan laskemisesta on 0.-2. luokilla enintään yhteen (1) kilometriin
- tien vaarallisuuden arvioimisesta talvikaudella tapauskohtaisesti
- vaarallisten teiden tarkistaminen
- palveluliikenteen järjestäminen oppilaskuljetusten yhteydessä

Opetushallitus on laatinut oppaan koulukuljetusten järjestämiseen. Tämä on toiminut pohjana kunnan koululaiskuljetuksen periaatteiden laatimiselle.

Koulumatkaetuus

Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta (perusopetuslaki 628/1998, 4 §). Esi- ja perusopetuksen oppilaan oikeudesta koulumatkatukeen säädetään perusopetuslaissa (perusopetuslaki 628/1998, 32 § ja muutos 30.12.2020/1216). Jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on pidempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettu varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on pitempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Koulumatkaetuuden toteuttamisen vaihtoehdot

Oppilaan koulumatkaetuus voidaan toteuttaa niin, että opetuksen järjestäjä joko järjestää kyydin linja-autolla ja/tai taksilla, antaa oppilaalle maksutta matkalipun tai myöntää huoltajille kuljettamista tai saattamista varten avustusta.

Opetuksen järjestäjän tulee kuitenkin varmistaa turvallisuusasioiden huomioon ottaminen koulukuljetusten järjestämistavasta riippumatta.

Matkaan voi kuulua myös osuus, jonka oppilas kulkee itse ja joka on otettava huomioon koulumatkaan käytettyä kokonaisaikaa laskettaessa.

Jos huoltaja järjestää oppilaan kuljettamisen tai saattamisen, sitä on riittävässä määrin avustettava. Avustusta voidaan pitää riittävänä, jos

saattamisesta aiheutuvat välttämättömät ja välittömät menot korvataan huoltajalle. Korvauksen maksaminen oman kulkuneuvon käyttämisestä ja huoltajalle mahdollisesti aiheutuvasta ajanhukasta voi myös olla paikallaan. Kunnan avustus ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin mitä kuljettaminen tai saattaminen kunnan järjestämänä tulisi maksamaan. Kunnan maksaman avustuksen tarkoituksena on korvata huoltajalle oppilaan kuljettamisesta aiheutuneet kustannukset. Riittävän avustuksen määrää ei ole säädetty perusopetuslaissa. Avustuksen määrä ja perusteet vaihtelevat kunnittain.

Koulumatkan kesto ja kuljetuksen odottaminen

Oppilaalle järjestettävä päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (Perusopetuslaki 628/1998, 32 §.)

Koulupäivän päättyessä kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan ja opetuksen järjestäjän tulee huolehtia oppilaiden valvonnasta. Toimintaan osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista. Jos oppilas osallistuu toimintaan, hän on opetuksen järjestäjän vastuulla.

Ennen koulupäivän alkua valvontavelvollisuutta ei varsinaisesti ole, mutta opetuksen järjestäjän on hyvä huolehtia koulualueen turvallisuudesta myös silloin.

Koulumatkan mittaaminen

Koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun ja sieltä palatessaan. Koulumatkan mittaamista ei ole tarkemmin määritelty perusopetuslaissa. Oppilaan koulumatkan pituus voidaan lähtökohtaisesti laskea lyhintä, jalankulkukelpoista ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin kotiportilta kouluportille. Mikäli oppilas voi kulkea koulumatkansa vaihtoehtoisesti jalankulku-, pyöräily- tai autoliikenteen tietä pitkin, koulumatkaksi katsotaan lyhyin reitti, jota pitkin koulumatka voidaan liikennesääntöjä noudattaen kulkea jalan.

Koulumatkan vaikeus, rasittavuus tai vaarallisuus

Oppilaalla on oikeus koulumatkaetuuteen myös silloin, kun matka muodostuu oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi (perusopetuslaki 628/1998, 32 §).

Opetuksen järjestäjä voi tarvittaessa pyytää asiantuntijalausunnon siitä, onko koulumatka oppilaalle liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Asiantuntijalausunnon voi antaa esimerkiksi lääkäri, psykologi, riistanhoitoyhdistyksen edustaja tai poliisiviranomainen. Tieosuuksien

vaarallisuuden arvioinnissa käytettävistä menetelmistä päättää opetuksen järjestäjä.

Vuoden 2019 lopussa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettua lakia muutettiin siten, että laki tunnistaa lapsen vuoroasumisen. Vuoroasumisessakin lapsella on vain yksi virallinen asuinpaikka, jonka perusteella kunta osoittaa oppilaan lähikoulun. Lapsen koulupaikka määräytyy sen perusteella. Kunnan perusopetuslain mukaisen koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuus syntyy vain lapsen virallisesta asuinpaikasta.

Toimintaa ohjaavia laatukriteerejä ovat:

a) Turvallisuus

Kuljetusreitit ja -välineet on suunniteltava niin, että ne ovat liikenneturvallisia.

Kuljettajilla tulee olla riittävä koulutus ja osaaminen lasten kuljettamiseen.

Ajoneuvoissa on oltava asianmukaiset turvalaitteet (esim. turvavyöt, istuinkorokkeet).

b) Kuljetuksen sujuvuus ja aikataulut

Koulumatka odotuksineen saa kestää enintään 2,5 tuntia päivässä (tai 3 tuntia yli 13-vuotiailla).

Kuljetusten tulee olla täsmällisiä ja luotettavia.

c) Oppilaan hyvinvointi

Kuljetuksen tulee olla oppilaalle fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen. Kuljetus ei saa olla liian rasittava tai vaikea oppilaan iän ja olosuhteiden huomioon ottaen.

d) Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus

Kuljetuspalvelut on järjestettävä tasapuolisesti kaikille oikeutetuille oppilaille.

Tukea tarvitseville oppilaille voidaan järjestää saattoavustusta tai erityiskuljetuksia.

e) Yhteistyö ja viestintä

Opetuksen järjestäjän, kuljetuspalvelun tuottajan, koulun ja huoltajien välinen yhteistyö on keskeistä.

Palautekanavat ja laadunvalvonta ovat osa toimivaa kuljetusjärjestelmää.

f) Poikkeustilanteiden hallinta

Kuljetusjärjestelyissä on varauduttava esimerkiksi sääolosuhteisiin, teknisiin vikoihin ja sairastapauksiin.

g) Lainsäädännön noudattaminen

Koulukuljetukset perustuvat perusopetuslakiin (§32), joka määrittelee oikeuden maksuttomaan kuljetukseen mm. matkan pituuden, vaarallisuuden tai rasittavuuden perusteella.

Taloudelliset raamit

Oppilaskuljetukset järjestetään talousarvioraamin sisällä.

Toimintaympäristön muutos

Oppilaskuljetuksen periaatteita on hyvä tarkastella muuttuneessa toimintaympäristössä.

- Asikkalan kunnassa on kaksi alakoulua Aurinkovuoren ja Vesivehmaan koulut. Aurinkovuoren kouluun tulee oppilaita myös Länsi-Asikkalan, Kalkkisten ja Itä-Asikkalan suunnasta.
- Teiden talvikunnossapito on heikentynyt viimeisten vuosien aikana. Se on lisännyt kuljetuksiin liittyvän toiminnan epävarmuutta ja huoltajilta saadun palautteen mukaan myös turvattomuuden tunnetta oppilaissa.
- Erilliskuljetusten yhteensovittaminen joukkoliikennevuorojen kanssa on aiheuttanut lisäjärjestelyjä Länsi-Asikkalan suunnalla, eikä se ole toiminut toivotulla tavalla
- Digitaalisuuden lisääntymisestä on ollut etua ja myös haittaa oppilaskuljetuksen toteutuksessa aikataulujen ja yhteydenpidon osalta.
- Periaatteiden tasapuolisuus kunnan sisällä ja niiden seuranta

Lautakunta arvioi toimintaympäristön muutosta suhteessa oppilaskuljetuksen nykyisiin periaatteisiin. Palvelun tuottamisessa on ollut haasteita. Tästä syystä on tärkeää kuulla käyttäjien kokemuksia. Käydyn keskustelun pohjalta viranhaltijat valmistelevat seuraavaan kokoukseen oppilaskuljetuksen periaatteisiin mahdollisesti tehtäviä tarkennuksia tai muutoksia.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Petri Haapanen, petri.haapanen@asikkala.fi
Talouspäälikkö Aija Viikilä. aija.viikila@asikkala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Ikola-Norrbacka Rinna

Päätösehdotus

Lautakunta päättää järjestää tilaisuuden oppilaskuljetusten parantamiseksi.

Uusi ehdotus

Lautakunta päättää järjestää tilaisuuden eri sidosryhmille oppilaskuljetusten parantamiseksi.

Päätös

Uusi ehdotus hyväksyttiin.